

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 18.12.2017 r.

PSZ.II.431.53.2017

Pan Wiesław Daszkowski
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Radomska 70
27-200 Starachowice

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach w dniach **17 listopada 2017 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

- 1. Pani Alicja Saran** – inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 924/2017 z dnia 02.11.2017 – inspektor kierujący zespołem inspektorów,
- 2. Pani Anna Konieczna** - inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 922/2017 z dnia 02.11.2017 r.
- 3. Pani Anna Krupa – Pawłowska** - inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 923/2017 z dnia 02.11.2017 r.

4. Pani Elżbieta Paluch – Kierownik Oddziału (legitymacja służbowa nr 05), upoważnienie nr 938/2017 z dnia 07.11.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.**
2. **Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.**
3. **Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.**
4. **Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.**
5. **Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.**
6. **Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.**
7. **Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.**
8. **Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.**
9. **Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.**
10. **Prowadzenie rejestru danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**

11. **Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.**
12. **Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy**
13. **Finansowania dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
14. **Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.**
15. **Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).**
16. **Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej prowadzoną przez powiat starachowicki. Zarządzeniem Nr 97/2011 Starosty Starachowickiego z dnia 4.11.2011 r. PCPR w Starachowicach (zgodnie z art. 76 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) zostało wyznaczone na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w powiecie starachowickim (zał. nr 2).

Dyrektorem PCPR jest pan Wiesław Daszkowski. Uchwałą nr 60/2015 Zarządu Powiatu w Starachowicach z dnia 26 maja 2015 r. Dyrektor został upoważniony do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo – wychowawczymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach funkcjonuje w oparciu o Statut oraz Regulamin Organizacyjny. Uchwałą Nr XVI/115/2012 Rady Powiatu w Starachowicach z dnia 26 stycznia 2012 r. wprowadzono tekst jednolity Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach. Zgodnie z zapisami w ww. dokumencie, przedmiotem działania PCPR jest realizacja z ramienia powiatu starachowickiego zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Tekst jednolity Regulaminu Organizacyjnego PCPR w Starachowicach został wprowadzony Uchwałą Nr 170/2016 Zarządu Powiatu Starachowickiego z dnia 15.12.2016 r. Zgodnie z treścią dokumentu Centrum realizuje zadania własne powiatu z zakresu pieczy zastępczej tj.: organizowanie i zapewnienie pieczy zastępczej w formie rodzinnej lub w formie instytucjonalnej w tym w formie świadczeń finansowych.

W strukturze organizacyjnej Centrum wyszczególniony został Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 2. W skład Zespołu wchodzi: starszy koordynator pieczy zastępczej, czterech koordynatorów, pracownik socjalny, psycholog oraz prawnik. Zespół realizuje zadania wynikające z art. 76 ust. 4. oraz art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W Regulaminie brak zapisów dotyczących realizacji przez Centrum zadań zleconych realizowanych przez powiat wynikających z art. 181 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także zapisów dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Brakujące zapisy należy uzupełnić.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Jednym z zadań własnych powiatu w myśl art. 180 ustawy jest opracowanie i realizacja 3 - letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Uchwałą Nr VII/42/2015 Rady Powiatu w Starachowicach z dnia 30 kwietnia 2015 roku przyjęto do

realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Starachowickim na lata 2015 – 2017”. Program został opracowany w oparciu o Konstytucję RP, Konwencję o Prawach Dziecka, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz rozporządzenie MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Celem głównym Programu jest „Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w powiecie starachowickim tak, aby zapewnić opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami”. Ponadto Program uwzględnia również cele szczegółowe tj. „Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej; rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie starachowickim; wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie starachowickim; pomoc w usamodzielnieniu wychowanków pieczy zastępczej”. Działania określone w programie służą realizacji założonych celów tj.: doskonalenie zawodowe kadry pieczy zastępczej, podnoszenie jakości usług i warunków bytowych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, prowadzenie szerokiej kampanii promującej idee rodzicielstwa zastępczego, szkolenie rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i prowadzących RDD, wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się na rynku pracy. Harmonogram 3 – letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie starachowickim uwzględnia zarówno proponowane działania, termin realizacji oraz podmioty realizujące i współpracujące w realizacji. Zgodnie z zapisami w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 180), wskazano również limit rodzin zastępczych zawodowych, uwzględniający utworzenie jednej rodziny zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego w roku 2017. Monitoring w założeniu programu polegał będzie na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w realizację, przez koordynatora programu, w celu ocenienia czy program osiąga założone cele.

W trakcie kontroli przeanalizowano sprawozdanie z działalności PCPR w Starachowicach, jako organizatora pieczy zastępczej za 2016 r., (art. 76 ust. 4 pkt. 15 ustawy). Zgodnie z informacjami zawartymi w sprawozdaniu, PCPR realizował działania wynikające z Programu, min. poprzez:

- Rozwinięcie poradnictwa specjalistycznego zatrudniając prawnika i psychologa, celem wsparcia rodzin;

Przeprowadzenie naboru i diagnozy psychologicznej kandydatów do szkolenia systemem PRIDE na prowadzenie różnych form opieki zastępczej;

- Przeszkolenie i kwalifikację 13 osób na rodziny niezawodowe;
- Realizację świadczeń dla rodzin zastępczych zgodnie z ustawą;
- Wdrożenie działań mających na celu dalsze funkcjonowanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych, RDD i prowadzących POW typu rodzinnego.

Zadanie dotyczące opracowania i realizacji 3 - letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo.

2. Kwalifikacje kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach zatrudnia 1 starszego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (w tym 1 przebywa na dłuższym zwolnieniu) oraz pracownika socjalnego, którzy wchodzi w skład Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Wszyscy ww. pracownicy zatrudnieni są na pełen etat.

W trakcie kontroli przeanalizowano akta osobowe koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W aktach osobowych starszego koordynatora brakowało dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zgodnie z art. 78. ust. 1 pkt. 1 lit. a, b. Z pisemnych wyjaśnień Dyrektora PCPR, wynika, że pracownik ma ukończone studia podyplomowe z zakresu socjoterapii z resocjalizacją, potwierdzone zaświadczeniem z uczelni (**zał. nr 3**) natomiast brak w dokumentacji dyplomu ukończenia studiów. Dyrektor PCPR poinformował kontrolujących, że na chwilę obecną podjęto działania w celu pozyskania dokumentu z archiwum uczelni. W przypadku niemożliwości dostarczenia dokumentu, starszy koordynator zobowiązał się do uzupełnienia kwalifikacji zgodnie z ustawą (**zał. nr 4**).

Pozostali zatrudnieni w PCPR koordynatorzy posiadają odpowiednie kwalifikacje, na co zostały okazane stosowane dokumenty. W dokumentacji ww. osób znajdowały się również oświadczenia, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt. 2- 4 ww. ustawy.

Kontrola wykazała, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego oraz koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest zgodne z art. 79 ww. ustawy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy w kontrolowanym okresie podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, m.in. w 2016 r.:

- „Dziecko – ofiara przemocy seksualnej. Metody wsparcia i interwencji w kontekście pracy socjalnej” – 2 koordynatorów.
- „Szkolenie dla trenerów PRIDE Rodzinna Opieka Zastępcza, Zawodowa, Adopcja” – 1 koordynator;

W roku 2017:

- „Współpraca asystentów rodzin z pracownikami socjalnymi oraz koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej” – 1 koordynator.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora PCPR (zał. nr 5) wynika, że koordynatorzy mają zapewnioną pomoc i wsparcie w postaci rozmów z psychologiem i prawnikiem zatrudnionymi w Centrum. Ponadto na cotygodniowych zespołach rodzinnej pieczy zastępczej z Dyrektorem ww. omawiają swoje problematyczne rodziny, ustalają plany pracy z nimi uzyskując pomoc i wsparcie ze strony współpracowników.

Zadanie dotyczące kwalifikacji kadry organizatora pieczy zastępczej realizowane jest prawidłowo z uchybieniami polegającymi na braku dokumentu potwierdzającego kwalifikacje starszego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku braku możliwości otrzymania odpisu dyplomu kwalifikacje należy uzupełnić.

3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy *zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.* Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że na terenie powiatu starachowickiego funkcjonuje 88 rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym: 58 rodzin spokrewnionych, 24 rodziny niezawodowe, 1 rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna, 1 rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zawodowa i 3 rodzinne domy dziecka. Łącznie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa 146 dzieci.

W okresie objętym kontrolą żadna rodzina zastępcza nie została rozwiązana ani nie pełniła jednocześnie funkcji rodziny zawodowej i spokrewnionej.

Na terenie powiatu starachowickiego funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym 3 typu rodzinnego. Placówki dysponują łącznie 42 miejscami, w tym 22 miejsca w placówkach typu rodzinnego. Wszystkie placówki funkcjonują w oparciu o zezwolenia Wojewody Świętokrzyskiego i wpisane są do „Rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych”.

Rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka funkcjonują w oparciu o umowy.

Wszystkie rodziny zastępcze otrzymują należne świadczenia wynikające z ustawy w związku z umieszczeniem dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, o czym świadczą stosowne decyzje przyznające świadczenia.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację rodzin zastępczych zawodowych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka. W aktach znajdowały się dokumenty potwierdzające wymagania formalne dotyczące osób sprawujących funkcję rodziny zastępczej, poza opiniami pedagogicznymi. Ponadto dokumentacja zawierała informacje dotyczące funkcjonowania rodziny i powierzonych pod jej opiekę dzieci: plan pomocy dziecku, kwestionariusz dotyczący rodziny.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy rodziny zastępcze i RDD obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na dzień kontroli pięciu koordynatorów miało pod opieką łącznie 64 rodziny zastępcze, w tym jeden koordynator – 7 rodzin, trzech koordynatorów po 14 rodzin i jeden – 15 rodzin. Poza ww. rodzinami, są jeszcze 24 rodziny objęte opieką pracownika socjalnego. Są to rodziny, które funkcjonowały przed wejściem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rodziny te nie złożyły wniosku o objęcie opieką koordynatora w związku z czym zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt. 1 a, objęte zostały wsparciem pracownika socjalnego zatrudnionego w PCPR w Starachowicach (zał. nr 6).

a) Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich.

Powiat starachowicki ponosi koszty za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej zarówno na terenie powiatu, jak i na terenie innych powiatów, co jest

zgodne z art. 180 ust. 13 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą, powiat ponosił koszty pobytu:

- 214 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, (w tym: 198 dzieci przebywających na terenie powiatu starachowickiego i 16 na terenie innych powiatów),
- 65 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej (w tym: 54 dzieci przebywających w placówkach funkcjonujących na terenie powiatu, z tego 23 wychowanków pochodzi z powiatu starachowickiego i 11 dzieci w placówkach na terenie innych powiatów).

Wydatki za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej ponoszone były proporcjonalnie, w wysokości określonej w ustawie, natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z ustaloną na dany rok odpłatnością.

Umieszczenie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowanej na terenie powiatu starachowickiego odbywa się na podstawie postanowienia sądu, a w przypadku rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka również na podstawie umowy z rodziną. Umieszczanie dzieci z powiatu w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu oraz dzieci z innych powiatów w pieczy na terenie powiatu starachowickiego odbywa się na zasadzie porozumień między powiatami. W instytucjonalnej pieczy zastępczej, dzieci z powiatu starachowickiego umieszczane są na podstawie postanowienia sądu i skierowania. Natomiast dzieci spoza powiatu – oprócz postanowienia sądu i skierowania - umieszczane są również na podstawie porozumienia z powiatem, z terenu którego dziecko pochodzi.

b) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej dokonywana jest w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci poniżej 3 lat nie rzadziej, niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy.

W roku 2016 dokonano 230 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Natomiast od stycznia 2017 do dnia kontroli dokonano 132 oceny sytuacji dzieci. Oceniano wówczas zasadność dalszego pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dzieci uwzględnia wszystkie informacje, o których mowa w art. 129 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ocenie uczestniczą: osoby sprawujące funkcję rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektor PCPR w Starachowicach, koordynatorzy, specjaliści, przedstawiciele Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego, szkół oraz rodzice biologiczni. Osoby uczestniczące w ocenach informowane są pisemnie o terminie i godzinie posiedzenia zespołu, które odbywają się w siedzibie

Centrum. Oceny sporządzane są na opracowanym przez pracowników Centrum druku pod nazwą: „Ocena aktualnej sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej”. Po każdej ocenie jeden druk oceny przekazywany jest do właściwego sądu.

Pracownicy Centrum, na zaproszenie placówki, uczestniczą również w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

c) Dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Zgodnie z art. 132 - 134 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwsza ocena powinna zostać przeprowadzona nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena dokonywana jest po upływie roku od dokonania pierwszej oceny. Następne oceny powinny być sporządzone nie rzadziej, niż co 3 lata. Oceny dokonywane są na druku opracowanym przez Centrum pod nazwą: „Roczna ocena rodziny zastępczej”(zał. nr 7). Ocenie poddawane są następujące aspekty: traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej; zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych; zdolność i umiejętność zaspokajania potrzeb: emocjonalnych, bytowych, rozwojowych w tym rozwoju uzdolnień i zainteresowań, społecznych, religijnych, edukacyjnych, w tym kształcenia i wyrównywania braków szkolnych; zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka; nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów z rodzicami i innymi bliskimi dziecka; realizacja obowiązku reprezentowania dziecka w celu pozyskiwania świadczeń i uprawnień do świadczeń, w szczególności dochodzenia świadczeń alimentacyjnych; współpraca rodziny zastępczej z PCPR w Starachowicach, ORPZ i koordynatorem. W aspekcie dotyczącym realizacji obowiązku reprezentowania dziecka w celu pozyskiwania świadczeń i uprawnień do świadczeń, w szczególności dochodzenia świadczeń alimentacyjnych podano art. 121 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który mówi: „Przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi”. W przypadku rodzin zastępczych artykuł ten nie ma odniesienia, ponieważ dotyczy przysposobienia. Ponadto zadanie dotyczące dochodzenia świadczeń alimentacyjnych leży w gestii kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązującego do

finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka upłynął rok (art. 38 ustawy). Natomiast przed upływem roku od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, kierownik „może” dochodzić na rzecz dziecka świadczeń alimentacyjnych. Z zapisów ustawy nie wynika, jakoby rodzice zastępczy winni dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w związku z powyższym ten aspekt oceny nie powinien być brany pod uwagę. Artykuł 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednoznacznie wskazuje PCPR jako organ właściwy do dochodzenia świadczeń alimentacyjnych. Dyrektor Centrum złożył wyjaśnienie pisemne w powyższej sprawie (zał. nr 8).

Ocena nie zawiera pouczenia o możliwości złożenia do niej zastrzeżeń przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej i prowadzących rodzinny dom dziecka, w ciągu 14 dni od jej otrzymania. Możliwość taką gwarantuje zapis w art. 134 ust. 2 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2016 roku dokonano 7 ocen, w tym: 1 ocenę osób prowadzących rodzinny dom dziecka, 1 ocenę rodziny zastępczej niezawodowej oraz 5 ocen rodzin zastępczych spokrewnionych. Natomiast w 2017 r. dokonano 73 oceny, w tym: 3 oceny osób prowadzących rodzinny dom dziecka, 1 ocenę rodziny zastępczej zawodowej, 1 ocenę rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, 1 ocenę rodziny zastępczej specjalistycznej, 21 ocen rodzin niezawodowych, 46 ocen rodzin zastępczych spokrewnionych. Ocena dokonywana jest w 12 obszarach. W roku 2016 – wszystkie dokonane oceny były pozytywne. Natomiast w 2017 r. – wydane zostały 2 oceny negatywne dla rodzin zastępczych spokrewnionych. Jak wynika z informacji uzyskanych w trakcie kontroli, obie rodziny zastępcze od dłuższego czasu nie funkcjonowały prawidłowo, nie zapewniały należytej opieki nad dziećmi oraz odpowiednich warunków materialno-bytowych. O sytuacji rodzin sąd informowany był na bieżąco. W 2017 roku jedna z ww. rodzin została rozwiązana.

d) Sporządzanie opinii, o których mowa w art. 139 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Centrum sporządza opinie, o których mowa w art. 139 a ustawy. W kontrolowanym okresie sporządzonych zostało: 3 opinie o zasadności przysposobienia dziecka oraz 7 o braku zasadności; 3 opinie o kontaktach dziecka z rodziną biologiczną i wpływie tych kontaktów na dziecko; 3 opinie o zasadności przysposobienia dziecka związanego ze zmianą miejsca zamieszkania poza granicami kraju; 3 opinie o zasadności

wspólnego umieszczenia rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej; 3 opinie o możliwości nieumieszczenia wspólnie rodzeństwa w rodzinie przysposabiającej z powodu braku kandydata do przysposobienia rodzeństwa; przygotowano 3 informacje wraz z dokumentacją dla ośrodka adopcyjnego oraz o przebiegu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

e) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W kontrolowanym okresie do ośrodka adopcyjnego przekazano informację o 29 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną przebywających w pieczy. Spośród zgłoszonych dzieci, w przypadku 13 nie została wszczęta procedura adopcyjna ze względu na więzi oraz brak zgody dzieci/rodziców zastępczych lub opiekunów prawnych na przysposobienie. Sytuacje takie mają miejsce w przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. W przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych, w których jedynie rodziny nie wyraziły zgody na wszczęcie procedury adopcyjnej należałoby (jeżeli to możliwe ze względu na wiek dzieci) zapytać o to dzieci (najlepiej by wyraziły to na piśmie). Zgodnie z art. 4 pkt. 8 oraz art. 4 a, dziecko ma prawo do wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą i wypowiedzenia się na ich temat, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają.

Zadanie dotyczące finansowania świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, w tym dzieci cudzoziemskich oraz zadanie dotyczące zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizowane jest pozytywnie z uchybieniami. Uchybienia polegają na nieprawidłowościach w opracowanych formularzach, które służą do przeprowadzenia oceny rodziny zastępczej. Jednym z aspektów oceny rodziny w ww. dokumencie jest dochodzenie świadczeń alimentacyjnych przez rodziców zastępczych na rzecz dziecka, co jest niezgodne z zapisami ustawy, gdyż taki obowiązek leży w gestii kierownika PCPR (art. 38 ustawy). Ponadto Ocena nie zawiera pouczenia o możliwości złożenia do niej zastrzeżeń przez osoby oceniane zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy.

4. Organizowanie wsparcia i finansowanie pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz

placówki opiekuńczo- wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

W kontrolowanym okresie tj. od stycznia 2016 roku do dnia kontroli w trakcie procesu usamodzielnienia było 46 wychowanków w tym:

- 13 z instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 23 z rodzin zastępczych spokrewnionych,
- 8 z rodzin zastępczych niezawodowych,
- 1 z rodziny zastępczej zawodowej,
- 1 z rodzinnego domu dziecka.

W przypadku wszystkich wychowanków opracowane zostały indywidualne programy usamodzielnienia oraz wyznaczono opiekuna usamodzielnienia. W 16 przypadkach nie dokonano modyfikacji indywidualnego programu usamodzielnienia, natomiast w pozostałych 30 przypadkach modyfikacje dotyczyły głównie zmiany szkoły, zmiany opiekuna usamodzielnienia. Na opiekuna usamodzielnienia wychowankowie wybierali najczęściej osoby z rodziny (brat, babka, ciotka) lub wychowawcę placówki.

Pełnoletni wychowankowie otrzymali następującą pomoc z tytułu usamodzielnienia:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki w wysokości 500,00 zł miesięcznie,
- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla 10 wychowanków pieczy zastępczej w wysokości: w trzech przypadkach po 4 941, 00 zł oraz w siedmiu przypadkach po 1 500, 00 zł,
- pomoc pieniężną na usamodzielnienie w przypadku dwóch wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w kwocie po 6 600,00 zł,

W trakcie czynności kontrolnych przeanalizowano wybrane teczki pełnoletnich wychowanków. W teczkach znajdowały się następujące dokumenty:

- wskazanie na piśmie opiekuna usamodzielnienia,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- modyfikacje programów usamodzielnienia,
- zaświadczenia ze szkół potwierdzające kontynuacje nauki,
- wnioski o wypłatę pomocy z tytułu kontynuacji nauki, usamodzielnienia czy zagospodarowania w formie rzeczowej,
- wywiady środowiskowe,
- korespondencja z wychowankiem,
- oświadczenia o stanie majątkowym,
- decyzje przyznające pomoc pieniężną.

W przypadku jednego wychowanka udało się zrealizować plan usamodzielnienia i dokonano końcowej oceny procesu usamodzielnienia.

Zadanie realizowane prawidłowo.

5. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

W celu realizacji powyższego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach corocznie bierze udział w kampanii „Potrzebuję rodziców od zaraz” i propaguje ideę rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu poprzez: akcje medialne w lokalnej prasie, TV, radio, parafie, konferencje prasowe, ogniska integracyjne rodzin i placówek, mikołajki dla dzieci z pieczy. W akcjach medialnych zawsze czynnie uczestniczą rodziny zastępcze (zał. nr 1 cz. VI).

Jak wynika z informacji uzyskanych w trakcie kontroli w okresie od 14.07 do 24.07. 2017 roku, na terenie powiatu starachowickiego funkcjonowała rodzina pomocowa, która sprawowała opiekę czasową nad wychowanką rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia opiekuńczego. Z rodziną pomocową została zawarta umowa Nr 1/RP/2017, której celem było zabezpieczenie pieczy zastępczej w ww. dniach.

Zadanie realizowane prawidłowo.

6. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Na terenie powiatu starachowickiego funkcjonują 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego, w których łącznie przebywa 23 dzieci oraz 1 placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego, w której przebywa 22 dzieci. Powyższe placówki prowadzone są przez Starostę Powiatu Starachowickiego (zał. nr 1 cz. VI).

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Zadanie realizowane prawidłowo.

7. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia

rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

a) Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W 2016 r. w corocznym szkoleniu organizowanym przez PCPR w Starachowicach pod nazwą „Szkola dla rodziców i wychowawców” uczestniczyło 10 osób (zał. nr 9). Szkolenie prowadzone jest przez pedagoga i psychologa posiadających uprawnienia do prowadzenia zajęć dla rodziców, nauczycieli i wychowawców zgodnie ze standardami obowiązującymi w programie.

Jak wynika, ze sporządzonego sprawozdania (zał. nr 10) szkolenie miało formę 40-godzinnych warsztatów psychoedukacyjnych w cyklu cotygodniowych spotkań trwających 4 godziny. W ramach szkolenia odbyło się 10 spotkań, podczas których poruszana była m.in. tematyka granic w wychowaniu, uczuć, zachęcania dziecka do współpracy i samodzielności, rozwiązywania konfliktów, stosowania kar. Warsztaty prowadzone były z wykorzystaniem różnych technik pracy grupowej, mających na celu zaktywizowanie odbiorców szkolenia. Ocena efektywności szkolenia została dokonana w formie anonimowej ankiety ewaluacyjnej (zał. nr 11). Z analizy ankiet sporządzonych przez uczestników szkolenia wynika, że ocenili oni pozytywnie szkolenie. Po zakończeniu szkolenia, wszyscy uczestnicy otrzymali zaświadczenia potwierdzające udział w szkoleniu z zakresu umiejętności wychowawczych (zał. nr 12). Zaświadczenia znajdują się w dokumentacji rodzin zastępczych.

b) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy: organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. PCPR w Starachowicach w okresie objętym kontrolą prowadził kwalifikację kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz przeprowadził szkolenie.

Przed kwalifikacją do szkolenia muszą zostać spełnione wymagania, o których mowa w art. 42 ww. ustawy. W dokumentacji rodzin przeszkolonych w 2016 r. i 2017 r. znajdowały się dokumenty potwierdzające spełnianie ustawowych wymagań tj.:

- pisemna prośba kandydatów o przeszkolenie skierowana do Dyrektora PCPR;
- pisemna odpowiedź PCPR wraz ze wskazaniem, jakie warunki należy spełnić zgodnie z art. 42 ustawy;
- oświadczenia kandydatów o braku ograniczenia, pozbawienia i zawieszenia we władzy rodzicielskiej; że nie został na nich nałożony obowiązek alimentacyjny; o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych; zamieszkiwaniu na stałe na terytorium Rzeczypospolitej; o tym, że nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (**zał. nr 13**);
- zapytanie o udzielenie informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego – potwierdzające niekaralność;
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- poświadczenie źródeł i wysokości odchodów;
- opinia psychologiczna o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawiona przez psychologów zatrudnionych w Centrum na umowę zlecenie, posiadających wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia i 2 - letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- analizę o której mowa w art. 42 ust. 7 w formie kwestionariusza sporządzanego podczas wizyty domowej zawierający dane kandydatów na rodzinę zastępczą, dane pozostałych członków rodziny, informacje o dochodach rodziny, opis sytuacji mieszkaniowej i zdrowotnej, formy wypoczynku i spędzania czasu wolnego oraz wnioski pracownika (**zał. nr 14**).

Po weryfikacji ww. dokumentacji (tj. sytuacji osobistej, majątkowej i rodzinnej), dokonywana jest ocena spełniania warunków wymienionych w art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wstępna akceptacja kandydatów. Następnie kandydaci kierowani są na szkolenie.

Szkolenia prowadzone są przez 2 pracowników tut. Centrum posiadających uprawnienia szkoleniowe w ramach zatwierdzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej „Programu PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza” (decyzja MPiPS nr 27/2013/RZ), który przeznaczony jest do prowadzenia szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Ponadto w dokumentacji rodzin zastępczych znajdowały się: wnioski o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego, zaświadczenie kwalifikacyjne, świadectwo ukończenia szkolenia.

W 2016 r. przeszkolono i wydano zaświadczenia 13 osobom zakwalifikowanym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, natomiast w 2017 r. przeszkolono i wydano zaświadczenia 11 osobom. W okresie objętym kontrolą nie było kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka oraz do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt. 13 do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych w odniesieniu do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Z wyjaśnień pisemnych Dyrektora PCPR (zał. nr 15) wynika, że badania przeprowadzane są przez psychologa, który posiada przygotowanie pedagogiczne, co potwierdza dokumentacja tj. dyplom ukończenia studiów podyplomowych z zakresu pedagogiki oraz świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego. Przeanalizowane opinie psychologiczne zawierały diagnozę sporządzaną w oparciu o obserwację, wywiad oraz analizę wyników kwestionariuszy psychologicznych.

Przed przyjęciem dziecka do rodziny koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielają informacji dot. przyjmowanego dziecka (o sytuacji rodzinnej, szkolnej, zdrowotnej) oraz przekazują niezbędną dokumentację opracowaną we współpracy z rodziną, kuratorem, ośrodkiem pomocy społecznej. Koordynatorzy ponadto informują rodziny zastępcze o obowiązkach i zadaniach jakie na nich spoczywają, obowiązujących przepisach prawnych, wymaganej dokumentacji, a także o możliwych formach wsparcia udzielanego przez koordynatora, psychologa, prawnika.

Zadanie realizowane prawidłowo.

8. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

Powiat starachowicki organizuje wsparcie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą poprzez:

1. Grupy wsparcia (w roku 2016 odbyło się 3 spotkania grupy wsparcia, natomiast w 2017 – 1 spotkanie) oraz rodzinę pomocową. W roku 2017 została podpisana umowa z rodziną pomocową. Celem umowy było zabezpieczenie pieczy zastępczej w dniach 14.07.2017 r. – 24.07.2017 r. nad dzieckiem z RDD.
2. Poradnictwo specjalistyczne – w PCPR w Starachowicach rodziny zastępcze oraz wychowankowie mogą skorzystać ze wsparcia oraz poradnictwa udzielanego przez 2 psychologów oraz radcę prawnego.

- a) W kontrolowanym okresie psycholog zatrudniony w Centrum udzielił 159 porad (**zał. nr 16**) w formie indywidualnych spotkań wychowanków z psychologiem, jak również spotkań z całymi rodzinami zastępczymi (także cykliczne spotkania). Dokumentacja z udzielanego poradnictwa prowadzona jest w formie rejestrowania wizyty wraz z datą, godziną i podpisem klienta. Ponadto psycholog sporządza notatkę, a także opinię z opisem problemu.
- b) W kontrolowanym okresie udzielono 94 porad prawnych (**zał. j. w.**), dotyczyły one min. porady w zakresie alimentacji, wniosków do sądu, spraw rodzinnych. Porady prawne udzielane były w siedzibie Centrum raz w tygodniu, po wcześniejszym ustaleniu terminu. Ponadto w sytuacjach trudnych i problemowych np. zespół interdyscyplinarny, prawnik również bierze udział (**zał. nr 1 cz. VIII**).

3. Wsparcie rodzin zastępczych w celu zachowania i wzmocnienia ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego – wsparcie udzielane jest przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w formie odpowiadającej potrzebom danej rodziny (**zał. nr 1 cz. VIII str. 36 – 37**).

Zadanie realizowane prawidłowo.

9. Zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Jak wynika z informacji uzyskanych podczas kontroli wszystkie dzieci umieszczone w pieczy mają zapewnione niezbędne badania lekarskie w ramach NFZ. Rodziny zastępcze we własnym zakresie zapewniają opiekę lekarską dzieciom wymagającym dodatkowych badań i wizyt u specjalistów.

Zadanie realizowane prawidłowo.

10. Prowadzenie rejestru danych, o których mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 PCPR w Starachowicach prowadzi rejestr danych o osobach pełniących funkcje rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej i rodzinnych domów dziecka. Rejestr opracowany został w 2015 r. i zawiera wszystkie dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy. W rejestrze prowadzonym na rok 2015 – wpisanych jest 19 rodzin zastępczych, w tym: 3 rodziny zawodowe (1 o charakterze pogotowia rodzinnego, 1 specjalistyczna, 1 zawodowa), 3 rodzinne domy dziecka i 13 rodzin niezawodowych. Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej,

niezawodowej lub prowadzący rodzinny dom dziecka są zobowiązane do przedstawiania co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia ww. funkcji wystawionej przez psychologa. W 2015 r. wszystkie osoby zamieszczone w rejestrze przedstawiły ww. dokumenty. W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu osobom kontrolującym 2 opinie psychologiczne za 2017 r. (podpisane z datą 7.11.2017 r.) oraz 3 zaświadczenia lekarskie (w 1 przypadku brak daty wystawienia, pozostałe wystawione z datami 10.04.2017 r. oraz 11.06.2017 r.). W związku z powyższym Dyrektor PCPR złożył pisemne wyjaśnienie, z którego wynika, że od miesiąca listopada 2017 r. psycholog przeprowadza badania rodzin celem wydania wymaganej opinii, a rodziny na bieżąco dostarczają aktualne zaświadczenia lekarskie (zał. nr 17).

Zgodnie z art. 46 ust. 4 dane z rejestru, o którym mowa powyżej, winny być przekazane do właściwego sądu. W związku z powyższym Dyrektor PCPR złożył pisemne wyjaśnienie, z którego wynika, że do końca 2017 r. rejestr ma być zaktualizowany i przesłany do sądu (zał. nr 18).

Analiza zaświadczeń lekarskich i opinii psychologicznych za 2015 r. wykazała, że w większości wystawione zostały w miesiącach lipiec/sierpień. Biorąc pod uwagę, że kontrola miała miejsce w listopadzie, można uznać, że dane o osobach w rejestrze nie zostały zaktualizowane terminowo.

W rejestrze brak wpisów o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Jak wynika z wyjaśnienia pisemnego Dyrektora PCPR w latach 2016/2017 przeszkolone zostały wyłącznie osoby, które miały już dzieci w pieczy i pełniły funkcję rodziny zastępczej niezawodowej. W kontrolowanym okresie nie było kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oczekujących na przyjęcie dzieci (zał. nr 19).

Zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami. Rejestr uzupełniany jest co 2 lata. Na dzień kontroli aktualny rejestr nie został opracowany, ponadto w dokumentacji brak aktualnych zaświadczeń lekarskich i opinii psychologicznych osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej i innymi PCPR celem uzupełnienia dokumentacji kierowanego lub umieszczonego w pieczy dziecka. Dokumentacja dotyczy zarówno wiedzy o rodzinie naturalnej, rodzeństwie dziecka, jak i sytuacji prawnej czy socjalnej. Ponadto Centrum współpracuje każdorazowo zapraszając ośrodki pomocy społecznej na zespoły ds. oceny sytuacji dziecka, kontaktuje się z asystentami, pracownikami socjalnymi i koordynatorami PCPR – ów, z których pochodzą dzieci i ich rodzice. Współpracują także w sytuacjach kompletowania dokumentacji dziecka dla ośrodka adopcyjnego.

Zadanie realizowane prawidłowo.

12. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej - informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty, o której mowa w art. 193 ust. 8, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w latach 2016 - 2017 PCPR w Starachowicach przekazał do BIG informacje o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszeniu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w przypadku 11 dłużników (14 dzieci) zgodnie z art. 193 ust. 8 ustawy (zał. nr 1 cz. XII).

Zadanie realizowane prawidłowo.

13. Finansowania dodatku, o którym mowa w art. 115 ust 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 a i art. 115 ust. 2 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na każde dziecko umieszczone w wieku do ukończenia 18 r. ż. w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. W kontrolowanym okresie dodatek wychowawczy wypłacany był dla 75 rodzin, w których przebywało 109 dzieci, dla 21 dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka oraz dla 20 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego. Dodatki zostały przyznane w formie decyzji. W trakcie kontroli przeanalizowano dokumenty 5 rodzin zastępczych i stwierdzono, że w aktach znajdowały się stosowne wnioski i decyzje wydane w terminie.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Dyrektora w kontrolowanym okresie nie było odmowy przyznania dodatku do zryczałtowanej kwoty na żadne dziecko przebywające w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

Zadanie realizowane prawidłowo.

14. Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem tych osób.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 cz. XIV, uzupełnionym podczas kontroli przez Dyrektora PCPR w Starachowicach, powyższe zadanie nie było realizowane ze względu na brak w kontrolowanym okresie osób usamodzielnianych opuszczających domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisk dla nieletnich, zakładów poprawczych, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii zapewniających całodobową opiekę lub młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz nie wystąpiły przypadki odmowy lub zawieszenia pomocy na usamodzielnienie.

15. Kontrola nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi (art. 38 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Zarząd Powiatu w Starachowicach upoważnił Dyrektora PCPR do sprawowania kontroli w ww. jednostkach. W związku z powyższym w roku 2016 przeprowadzono kontrolę w 3 Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych typu rodzinnego oraz w 1 Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Stawie Kunowskim. W roku 2017 przeprowadzono kontrolę w jednej rodzinie zawodowej specjalistycznej, 3 RDD oraz kontrolę doraźną w POW typu rodzinnego w Starachowicach. Zakres kontroli w POW w Stawie Kunowskim oraz POW typu rodzinnego obejmował: plan pomocy dziecku, dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych, a także omówienie problemów dotyczących zachowania dzieci. Natomiast kontrole w rodzinie zawodowej specjalistycznej oraz w RDD dotyczyły: warunków lokalowych (miejsce do nauki, wypoczynku itp.), wyposażenia (ubrania, przybory szkolne itp.), aspektów zdrowotnych (zapewnienia dostępu do opieki zdrowotnej), edukacji (zajęcia szkole, poza szkolne itp.), kontaktów dziecka

z rodziną biologiczną, alimentacji, uwag rodziców zastępczych odnośnie organizacji życia w rodzinie. Nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrola doraźna w POW typu rodzinnego została przeprowadzona z powodu interwencji Policji w dniu 15.06.2017 r. Jak wynika z dokumentacji przedstawionej kontrolującym przez pracowników PCPR, interwencja Policji spowodowana była anonimowym telefonem, z którego wynikało, że dyrektor placówki opiekuje się 6 dziećmi będąc pod wpływem narkotyków. W toku ustaleń Policji okazało się, że mężczyzna był pod wpływem alkoholu. Jak wynika z notatki służbowej w tym dniu dzieci pozostawiono pod opieką pracownicy placówki oraz matki dyrektora. W trakcie kontroli przeprowadzonej przez pracowników PCPR w składzie: dyrektor PCPR, inspektor PCPR, pracownik socjalny PCPR oraz psycholog PCPR, sprawdzono jakość sprawowanej opieki nad wychowankami, a także ewentualne zagrożenia dla wychowanków w związku z zaistniałą sytuacją. Z informacji zawartych w *Protokole kontroli doraźnej* wynika, że nie stwierdzono zagrożenia dla wychowanków POW typu rodzinnego. Natomiast zwiększono nadzór PCPR nad dalszym funkcjonowaniem placówki.

Zadanie realizowane prawidłowo.

16. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art.187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Powiat Starachowicki w ramach programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016” otrzymał dotację w wysokości 54 834,00 zł. W ramach programu zatrudnionych było sześć osób na stanowisku koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy (z wyłączeniem starszego koordynatora, którego kwalifikacje nie zostały potwierdzone stosownym dokumentem), posiadły wymagane kwalifikacje i spełniały warunki określone w ustawie. Przyznana dotacja wydatkowana została zgodnie z umową i zasadami programu. W 2017 roku powiat starachowicki w ramach programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017” otrzymał dotację w wysokości 101 460,00 zł. Podobnie jak w roku 2016 zostało sfinansowane zatrudnienie sześciu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W trakcie kontroli przedstawiono również listy płac z poszczególnych miesięcy w 2016 roku i 2017 roku w związku z zatrudnieniem koordynatorów oraz kartotekę analityczną za rok obrachunkowy 2016 i 2017 wraz z poleceniami księgowania na łączną kwotę 54 834,00 zł w 2016 roku i kwotę na dzień kontroli 69 273,37 zł z roku 2017.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z Dyrektorem PCPR w Starachowicach, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, Statutu i Regulaminu Organizacyjnego PCPR, informacji pisemnych sporządzonych przez dyrektora na potrzeby kontroli, dokumentacji rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy, dokumentacji usamodzielnianych wychowanków oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Mając na uwadze powyższe wydaje się następujące zalecenia pokontrolne.

1. **Uaktualnić Regulamin Organizacyjny PCPR o brakujące zapisy zgodnie z treścią protokołu.**
2. **Przedstawić Wojewodzie dokument potwierdzający kwalifikacje starszego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 78. ust. 1 pkt. 1 lit. a, b, a w przypadku jego braku podjąć działania mające na celu uzupełnienie kwalifikacji przez koordynatora.**
3. **Dochodzić świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w pieczy zgodnie z art. 38 ustawy, nie obarczając tym obowiązkiem rodzin zastępczych.**
4. **W ocenie rodzin zawrzeć pouczenie o możliwości odwołania od oceny zgodnie z art. 134 ust. 2 a ustawy.**
5. **Uaktualnić rejestr danych, o którym mowa w art. 46 ustawy o zaświadczenia lekarskie oraz opinie psychologiczne osób pełniących funkcje rodzin zastępczych.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez

województwa, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy, o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mariusz Pasek
ZASTĘPCA DYREKTORA

.....
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
.....

(zarządzający kontrolę)